

Βρυξέλλες, 3 Ιουλίου 2026
(OR. en)

11127/26

ECOFIN 917
UEM 321
SOC 446
EMPL 248
COMPET 861
ENV 837
EDUC 303
ENER 459
JAI 897
GENDER 134
JEUN 177
SAN 535
ECB
EIB

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Λιθουανίας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως αναθεωρήθηκε και συμφωνήθηκε από διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου και οριστικοποιήθηκε από την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, με βάση την πρόταση της Επιτροπής COM(2026) 215 final.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Λιθουανίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου¹, και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 ορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων.
- (2) Στις 25 Νοεμβρίου 2025 η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2026 της Λιθουανίας. Την ίδια ημερομηνία, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2026, στην οποία η Λιθουανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2026, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ² στις 21 Απριλίου 2026, και την κοινή έκθεση για την απασχόληση και τη σύσταση σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στις 9 Μαρτίου 2026.
- (3) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ένωσης κατά την επόμενη πενταετία. Προσδιορίζει τις τρεις επιταγές μετασχηματισμού, την καινοτομία, την απανθρακοποίηση και την ανταγωνιστικότητα, καθώς και την ασφάλεια, ως κρίσιμους πυλώνες για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Από τη δημοσίευσή της, η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας τροφοδοτεί τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ, ώστε να διαμορφώνεται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

² EE C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) Το 2026 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται παράλληλα με το τελικό στάδιο εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ)³. Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ), σε συνδυασμό με τη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής, υπήρξαν καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά όφειλαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν κατά τους τελευταίους κύκλους, και τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής όφειλαν να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Καθώς ο ΜΑΑ πλησιάζει στο τέλος του κύκλου ζωής του, παραμένει σημαντικό να διατηρηθούν και να αξιοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που υποστηρίζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΜΑΑ, ιδίως εκείνες που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.
- (5) Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2026 για τη Λιθουανία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Λιθουανίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2025 και προέβη σε απολογισμό της υλοποίησης του ΣΑΑ από τη Λιθουανία. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Λιθουανία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Λιθουανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει αξιολόγησης και σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Λιθουανίας⁴. Το σχέδιο καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2029 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών. Το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών: 6,1 % το 2025, 5,2 % το 2026, 4,8 % το 2027, 4,5 % το 2028 και 4,3 % το 2029, οι οποίοι αντιστοιχούν στους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς αύξησης που υπολογίστηκαν με βάση το 2024 ως έτος αναφοράς, ήτοι 6,1 % το 2025, 11,6 % το 2026, 17,0 % το 2027, 22,3 % το 2028 και 27,5 % το 2029.
- (7) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να ζητήσουν την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών⁵, και η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 6 Μαρτίου 2025. Κατόπιν αιτήματος της Λιθουανίας, στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση με την οποία επιτρέπει στη Λιθουανία να αποκλίνει από τους συνιστώμενους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών⁶. Η περίοδος κατά την οποία ενεργοποιείται η εθνική ρήτρα διαφυγής (2025-2028) επιτρέπει στη Λιθουανία να ιεραρχήσει εκ νέου τις δημόσιες δαπάνες ή να αυξήσει τα δημόσια έσοδα, έτσι ώστε οι επί μακρόν υψηλότερες αμυντικές δαπάνες να μη θέσουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Λιθουανίας (ΕΕ C, C/2025/3959, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3959/oj>).

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κάλυψη των αυξημένων αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης», Βρυξέλλες, 19.3.2025 [C(2025) 2000 final].

⁶ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2025, που επιτρέπει στη Λιθουανία να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών οι οποίοι καθορίζονται από το Συμβούλιο στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 (Ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής) (ΕΕ C, C/2025/3969, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3969/oj>).

- (8) Στις 30 Απριλίου 2026 η Λιθουανία υπέβαλε την ετήσια έκθεση προόδου της για το 2026⁷ σχετικά με την τήρηση των συνιστώμενων μέγιστων ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- (9) Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το 2025 ανήλθε σε 2,9 % και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ανήλθε σε 3,4 %. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 3,0 % το 2026 και κατά 2,1 % το 2027, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 4,4 % το 2026 και 2,7 % το 2027.
- (10) Με βάση στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Eurostat⁸, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Λιθουανίας αυξήθηκε από 1,3 % του ΑΕΠ το 2024 σε 1,8 % του ΑΕΠ το 2025, κυρίως λόγω υψηλότερων κοινωνικών μεταβιβάσεων και αυξήσεων στους μισθούς του δημόσιου τομέα. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν έλλειμμα ύψους 2,2 % του ΑΕΠ το 2026 και 2,7 % του ΑΕΠ το 2027. Η αύξηση του ελλείμματος το 2026 και το 2027 οφείλεται στο σκέλος των δαπανών, ιδίως στις υψηλότερες δαπάνες για εθνικές επενδύσεις (2026), για την άμυνα (2027) και για κοινωνικές μεταβιβάσεις και πληρωμές τόκων (και τα δύο έτη).

⁷ Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου για το 2026 είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2026.

- (11) Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός⁹, ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν διασταλτικός, κατά 1,4 % του ΑΕΠ, το 2025. Προβλέπεται να είναι διασταλτικός, κατά 1,0 % του ΑΕΠ, το 2026, και συσταλτικός, κατά 0,4 % του ΑΕΠ, το 2027.
- (12) Με βάση στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Eurostat¹⁰, το δημόσιο χρέος της Λιθουανίας αυξήθηκε από 38,0 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2024 σε 39,5 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2025. Η αύξηση του λόγου χρέους το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως την προσαρμογή αποθεμάτων-ροών. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν ότι ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ θα αυξηθεί σε 44,6 % έως τα τέλη του 2026 και περαιτέρω σε 48,4 % έως τα τέλη του 2027. Η αύξηση του δημόσιου χρέους της Λιθουανίας οφείλεται σε σημαντικές προσαρμογές αποθεμάτων-ροών οι οποίες σχετίζονται κυρίως με τα πλεονάσματα των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης, που έχουν ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση περιουσιακών στοιχείων αντί για αποπληρωμή του χρέους και την προχρηματοδότηση αμυντικών δαπανών, καθώς και το αυξανόμενο έλλειμμα.
- (13) Με βάση στοιχεία της Eurostat¹¹, οι συνολικές αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στη Λιθουανία ανήλθαν στο 2,7 % του ΑΕΠ το 2025, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το έτος αναφοράς 2021. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, προβλέπεται να ανέλθουν στο 2,9 % του ΑΕΠ το 2026, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021¹².

⁹ Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο εκείνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και εκείνες που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

¹⁰ Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2026.

¹¹ Eurostat, δημόσιες δαπάνες με βάση την ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών (COFOG).

¹² Ο ορισμός του NATO για τις αμυντικές δαπάνες διαφέρει από τον ορισμό της COFOG για την άμυνα. Επιπλέον, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές λόγω της χρονικής στιγμής καταγραφής των δαπανών, ιδίως για στρατιωτικό εξοπλισμό, διότι η υποβολή στοιχείων από το NATO δεν ακολουθεί τους κανόνες των εθνικών λογαριασμών όσον αφορά τον χρόνο καταγραφής.

- (14) Η Ένωση εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κινδύνους διαταραχών του ενεργειακού εφοδιασμού και αυξημένης αστάθειας των τιμών, οι οποίοι επιδεινώνονται από γεωπολιτικές εντάσεις που επηρεάζουν τις παγκόσμιες αγορές πετρελαίου και αερίου. Η εμπειρία από την ενεργειακή κρίση της περιόδου 2022-2023 έχει δείξει ότι μέτρα που έχουν μεγάλο εύρος και δεν είναι στοχευμένα συνεπάγονται μεγάλο δημοσιονομικό κόστος και είναι κοινωνικά και οικονομικά μη αποδοτικά. Από την έναρξη του πολέμου στη Μέση Ανατολή τον Φεβρουάριο του 2022, η Λιθουανία έχει θεσπίσει μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις¹³. Σε αυτά τα μέτρα περιλαμβάνονται η μη στοχευμένη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το ντίζελ και η στοχευμένη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το γεωργικό ντίζελ, αμφότερες από την 16η Απριλίου έως την 15η Ιουνίου 2022. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2022 της Επιτροπής, το δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων προβλέπεται να ανέλθει σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2022. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αν τα μέτρα αυτά παραμείνουν σε ισχύ έως το τέλος του 2022, το δημοσιονομικό τους κόστος θα ανέλθει στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2022.
- (15) Με βάσει τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Λιθουανίας αυξήθηκαν κατά 10,5 % το 2022. Η αύξηση των καθαρών δαπανών το 2022 υπερβαίνει τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση 1,5 % του ΑΕΠ σε ετήσιους όρους. Λαμβανομένης υπόψη της ευελιξίας για υψηλότερες αμυντικές δαπάνες που παρέχει η εθνική ρήτρα διαφυγής, η σωρευτική απόκλιση των καθαρών δαπανών ανέρχεται στο 0,3 % του ΑΕΠ.

¹³ Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν την κατάσταση όπως είχε κατά την καταληκτική ημερομηνία των εαρινών προβλέψεων 2022 της Επιτροπής (4 Μαΐου 2022).

- (16) Με βάση τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Λιθουανίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 7,2 % το 2026 και κατά 18,4 % σωρευτικά το 2025 και το 2026. Η προβλεπόμενη αύξηση των καθαρών δαπανών το 2026 υπερβαίνει τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση 0,7 % του ΑΕΠ σε ετήσιους όρους. Αν τα έτη 2025 και 2026 εξεταστούν μαζί, ο προβλεπόμενος σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών υπερβαίνει επίσης τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση ύψους 2,2 % του ΑΕΠ σε σωρευτικούς όρους. Λαμβανομένης υπόψη της ευελιξίας για υψηλότερες αμυντικές δαπάνες που παρέχει η εθνική ρήτρα διαφυγής, αν τα έτη 2025 και 2026 εξεταστούν μαζί, η προβλεπόμενη σωρευτική απόκλιση των καθαρών δαπανών ανέρχεται στο 0,7 % του ΑΕΠ.
- (17) Τα φορολογικά έσοδα της γενικής κυβέρνησης παραμένουν χαμηλά συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ, ανερχόμενα σε 33,3 % του ΑΕΠ το 2024, έναντι 40,4 % στην ΕΕ. Ειδικότερα, τα έσοδα από την περιοδική φορολογία ακίνητης περιουσίας και την περιβαλλοντική φορολογία, τα οποία είναι λιγότερο επιζήμια για την ανάπτυξη, παραμένουν χαμηλά, στο 0,3 % και 1,8 % του ΑΕΠ αντίστοιχα στη Λιθουανία, σε σύγκριση με 0,9 % και 2,1 % στην ΕΕ. Αν και η πρόσφατη μεταρρύθμιση του περιοδικού φόρου ακίνητης περιουσίας βελτίωσε την επικαιροποίηση των αντικειμενικών αξιών με βάση τις τιμές της αγοράς, το δυναμικό εσόδων από αυτόν τον φόρο εξακολουθεί να περιορίζεται από το υψηλό όριο απαλλαγής για την κύρια κατοικία και την περιορισμένη προοδευτικότητα του συντελεστή. Ταυτόχρονα, παρά τις θετικές αλλαγές που εισήγαγε η φορολογική μεταρρύθμιση του 2026, το φορολογικό σύστημα εξακολουθεί να επιτρέπει την επιλογή ευνοϊκότερου φορολογικού καθεστώτος μεταξύ της απασχόλησης, της αυτοαπασχόλησης και ορισμένων εταιρικών μορφών επιχειρήσεων, δημιουργώντας στρεβλώσεις, μειώνοντας την προοδευτικότητα και αποδυναμώνοντας την είσπραξη εσόδων. Μολονότι η πρόοδος όσον αφορά την ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης και η ευρεία χρήση της ηλεκτρονικής υποβολής και των προσυμπληρωμένων δηλώσεων έχουν συμβάλει στη μείωση του ελλείμματος συμμόρφωσης με τον ΦΠΑ στο 13,2 % το 2024, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τη συμμόρφωση και η παραοικονομία παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων για ορυκτά καύσιμα, διάφορα μη στοχευμένα μέτρα στήριξης εξακολουθούν να εφαρμόζονται, συμπεριλαμβανομένων των μειωμένων ειδικών φόρων κατανάλωσης στο φυσικό αέριο που χρησιμοποιείται για θέρμανση και της προτιμησιακής φορολογικής μεταχείρισης για ορισμένες χρήσεις ορυκτών καυσίμων. Ειδικότερα, οι επιδοτήσεις για ορυκτά καύσιμα που δεν αντιμετωπίζουν την ενεργειακή φτώχεια με στοχευμένο τρόπο ούτε ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανησυχίες για την ενεργειακή ασφάλεια, εμποδίζουν τον εξηλεκτρισμό και δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα θα ήταν δυνατό να θεωρηθούν προτεραιότητα για σταδιακή κατάργηση.

- (18) Παρά τις πρόσφατες αυξήσεις, οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία και τη μακροχρόνια φροντίδα, την κοινωνική προστασία και τις γενικές δημόσιες υπηρεσίες παραμένουν πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, περιορίζοντας την έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας. Με βάση στοιχεία της Eurostat¹⁴, το 2024 οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία ανήλθαν στο 14,7 % του ΑΕΠ, έναντι 19,6 % στην ΕΕ, ενώ οι δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ανήλθαν στο 5,8 % του ΑΕΠ, έναντι 7,4 % στην ΕΕ, και για τη μακροχρόνια φροντίδα στο 1,0 % έναντι 1,7 % στην ΕΕ. Οι δαπάνες για γενικές δημόσιες υπηρεσίες¹⁵ παρέμειναν διαρθρωτικά χαμηλές, στο 3,6 % του ΑΕΠ, μεταξύ των χαμηλότερων επιπέδων στην ΕΕ. Στον ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οι συνεχιζόμενες ανεπαρκείς επενδύσεις, μεταξύ άλλων σε υποδομές, εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά την πρόσβαση, την ποιότητα και τα αποτελέσματα. Το μοντέλο χρηματοδότησης των ιδρυμάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στερείται αποτελεσματικότητας, διότι τα έσοδα από τις εισφορές ασφάλισης υγείας παραμένουν διαρθρωτικά ανεπαρκή για την κάλυψη της ζήτησης για υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και του κόστους τους, συμβάλλοντας στην αύξηση του ελλείμματος του Εθνικού Ταμείου Ασφάλισης Υγείας, των χρεών των ιδρυμάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, των μη ικανοποιούμενων αναγκών υγειονομικής περίθαλψης και των άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς οι οποίες συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, ενώ τα φαρμακευτικά προϊόντα και η οδοντιατρική περίθαλψη αντιστοιχούν το καθένα σε ένα τρίτο των εν λόγω πληρωμών. Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, οι χαμηλές δαπάνες εξακολουθούν να περιορίζουν τον αντίκτυπο των μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, μεταξύ άλλων εξαιτίας της αδυναμίας του τρέχοντος μοντέλου χρηματοδότησης. Μολονότι η Λιθουανία χρηματοδοτεί σημαντικό μερίδιο των κοινωνικών υπηρεσιών από τον εθνικό προϋπολογισμό και σχεδιάζει να θεσπίσει εξατομικευμένες δέσμες κοινωνικών υπηρεσιών που καθορίζουν ελάχιστα επίπεδα χρηματοδότησης, οι κοινωνικές υπηρεσίες που χρηματοδοτούνται από τους δημοτικούς προϋπολογισμούς παραμένουν άνισες μεταξύ δήμων, δεν ανταποκρίνονται πλήρως στην πραγματική ζήτηση και συχνά χαρακτηρίζονται από μεγάλους χρόνους αναμονής και ανεπαρκή δημοτική χρηματοδότηση.

¹⁴ Eurostat, δημόσιες δαπάνες με βάση την ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών (COFOG).
¹⁵ Σύμφωνα με την ταξινόμηση COFOG, ως «γενικές δημόσιες υπηρεσίες» νοούνται οι δαπάνες για τη συνολική λειτουργία της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της κεντρικής διοίκησης, των νομοθετικών και εκτελεστικών οργάνων, των δημοσιονομικών και εξωτερικών υποθέσεων, των συναλλαγών δημόσιου χρέους και των γενικών μεταβιβάσεων μεταξύ επιπέδων διακυβέρνησης.

- (19) Η συστηματική, ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών συμφεροντούχων παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης των χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- (20) Ο ρυθμός υλοποίησης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής στη Λιθουανία, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ, τόσο σε επίπεδο επιλογής έργων όσο και σε επίπεδο πληρωμών. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η τρέχουσα δυναμική, και παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων στην πράξη. Η Λιθουανία λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης. Ωστόσο, σε ορισμένους τομείς ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση της εφαρμογής, μεταξύ άλλων στους τομείς που σχετίζονται με τις συνεχιζόμενες περιφερειακές ανισότητες, τις επιδόσεις όσον αφορά την καινοτομία εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων, την απανθρακοποίηση των μεταφορών και την προσβασιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών, ιδίως σε αγροτικές περιοχές. Ταυτόχρονα, η Λιθουανία χρειάζεται να επιταχύνει την υλοποίηση του ΤΔΜ, διότι οι πόροι πρέπει να εκταμιευθούν έως το τέλος του 2026. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση των νέων επενδύσεων που προσδιορίστηκαν από τη Λιθουανία στην ενδιάμεση επανεξέταση των ταμείων της πολιτικής συνοχής, ιδίως εκείνων που συνδέονται με τις πέντε προτεραιότητες που προσδιορίζονται στον κανονισμό για την ενδιάμεση επανεξέταση¹⁶.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2025, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.

- (21) Ως χώρα στα ανατολικά εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, η Λιθουανία αντιμετωπίζει πρόσθετες προκλήσεις που εμποδίζουν τις προοπτικές της για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, καθώς οι υφιστάμενες διαρθρωτικές προκλήσεις επιδεινώνονται. Οι επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας αυξάνουν τις πιέσεις στον τομέα της ασφάλειας, διαταράσσουν τις διασυνοριακές οικονομικές δραστηριότητες, μειώνουν την ελκυστικότητα των επενδύσεων και περιορίζουν περαιτέρω την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Λόγω των ανησυχιών για την ασφάλεια των ανθρώπων και των υποδομών ζωτικής σημασίας είναι αναγκαίες επενδύσεις στην πολιτική προστασία, την ετοιμότητα και τη στρατιωτική κινητικότητα σε ολόκληρη τη χώρα, οι οποίες θα μπορούσαν να προσφέρουν ευκαιρίες για τις οικονομίες των περιφερειών, αλλά και θα ασκούσαν παράλληλα περαιτέρω πίεση στη χρηματοδότηση των δημόσιων υπηρεσιών.
- (22) Η Λιθουανία αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις που σχετίζονται με τη βελτίωση της πρόσβασης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε χρηματοδότηση, την ενίσχυση της ικανότητας καινοτομίας, την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και της αξιοποίησης της ανανεώσιμης ενέργειας, την ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες που ανταποκρίνονται στην αγορά εργασίας.

- (23) Ο τραπεζικός τομέας παραμένει ισχυρός για τα δεδομένα της ΕΕ, αλλά η πρόσβαση σε χρηματοδότηση παρεμποδίζεται από μεγάλη απροθυμία ανάληψης κινδύνων και διαρθρωτικούς περιορισμούς. Παρά την άφθονη ρευστότητα και τις καταθέσεις, οι τράπεζες μετατρέπουν ένα σχετικά μικρό μερίδιο σε δανειοδότηση, γεγονός που αντικατοπτρίζει διαρκείς ανεπάρκειες. Ταυτόχρονα, οι λιθουανικές κεφαλαιαγορές εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από έλλειψη βάθους και δυνατότητας ρευστοποίησης, παρά τις προσπάθειες για την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης με την Εσθονία και τη Λετονία. Η χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση στον Nasdaq Vilnius ανέρχεται περίπου στο 6,2 % του ΑΕΠ (3ο τρίμηνο του 2025), πολύ χαμηλότερα από τα προ του 2009 επίπεδα (30 %) και τον μέσο όρο της ΕΕ (69,9 %), και ο μικρός αριθμός εισηγμένων εταιρειών αποτελεί εμπόδιο, περιορίζοντας τις επενδυτικές ευκαιρίες και την άντληση τοπικών κεφαλαίων. Επιπλέον, το λιθουανικό κοινοβούλιο (Seimas) τροποποίησε τον νόμο για τη σώρευση συντάξεων τον Ιούνιο του 2025, αντικαθιστώντας την αυτόματη εγγραφή στον δεύτερο πυλώνα με προαιρετική συμμετοχή και επιτρέποντας μερική και πλήρη απόσυρση συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεων, σε ευρεία κλίμακα. Οι αλλαγές αυτές έχουν μειώσει σημαντικά τη συμμετοχή (κατά 38 % το 1ο τρίμηνο του 2026) και έχουν διαβρώσει περαιτέρω το ήδη πολύ χαμηλό επίπεδο αποταμιεύσεων στη Λιθουανία που είχαν συσσωρευτεί στα συνταξιοδοτικά ταμεία, το οποίο ανερχόταν στο 12,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2024 πριν από τη μεταρρύθμιση.

- (24) Η Λιθουανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει μέτρια επίπεδα καινοτόμου δραστηριότητας, που υπολείπονται σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ σε διάφορους δείκτες έρευνας και καινοτομίας (E&K). Αν και οι δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη (E&A) βρίσκονται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των εθνικών στόχων, η ένταση E&A στη Λιθουανία (περίπου 1 % του ΑΕΠ) είναι πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ (2,24 %), κυρίως λόγω των χαμηλών επιπέδων επιχειρηματικών επενδύσεων στην E&A (ένα τρίτο του μέσου όρου της ΕΕ). Ομοίως, ο αριθμός των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας εξακολουθεί να είναι τρεις φορές χαμηλότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ. Μολονότι η Λιθουανία παρέχει γενναιόδωρα φορολογικά κίνητρα για E&A, η αξιοποίησή τους παραμένει περιορισμένη μεταξύ των ΜΜΕ. Για την επανεξέταση και τον εξορθολογισμό των φορολογικών κινήτρων, το Υπουργείο Οικονομίας και Καινοτομίας έχει προτείνει μεταρρύθμιση με σκοπό την απλούστευση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων για την εξασφάλιση τέτοιων κινήτρων, η οποία όμως δεν έχει ακόμη ψηφιστεί από την κυβέρνηση. Για να ενθαρρυνθούν περαιτέρω οι ιδιωτικές επενδύσεις στην E&A, η Λιθουανία θα μπορούσε επιπλέον να προσαρμόσει τα φορολογικά κίνητρα για τη στήριξη νέων επιχειρήσεων που εξακολουθούν να είναι ζημιογόνες.
- (25) Οι εγγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε πεδία φυσικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM) παραμένουν χαμηλές (25 % σε σύγκριση με τον στόχο του 32 % της ΕΕ), με μεγάλες ανισότητες μεταξύ των φύλων (οι γυναίκες αποτελούν μόνο το 27,3 % των ατόμων που σπουδάζουν σε τομέα STEM, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, που είναι 32,2 %). Σε συνδυασμό με τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής και τη σχετικά χαμηλή απορρόφηση των αποφοίτων STEM από την αγορά εργασίας, το γεγονός αυτό συμβάλλει σε διαρκείς ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε βασικούς τομείς μετάβασης και ανάπτυξης, ιδίως στην τεχνολογία των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Αν και έχουν καθιερωθεί πρόσθετες υποτροφίες STEM για σπουδαστές σε περιφέρειες εκτός του Κάουνας και του Βίλνιους, χρειάζονται περαιτέρω στοχευμένα μέτρα ώστε να παρασχεθούν κίνητρα για εγγραφή, να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των φύλων και να μειωθούν τα ποσοστά σχολικής διαρροής.

- (26) Το ποσοστό επιστημονικών συνδημοσιεύσεων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στη Λιθουανία είναι το χαμηλότερο στην ΕΕ, ενώ οι δημόσιες δαπάνες για Ε&Α με χρηματοδότηση από επιχειρήσεις ανέρχονται στο ένα τρίτο του μέσου όρου της ΕΕ, δείκτες που καταδεικνύουν και οι δύο αδύναμους δεσμούς μεταξύ επιστημονικού και επιχειρηματικού τομέα. Ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει σε αυτήν την κατάσταση είναι η διαρθρωτική και θεσμική αδυναμία της δημόσιας επιστημονικής βάσης, καθώς η ικανότητα έρευνας και καινοτομίας είναι διασκορπισμένη σε πολλά πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα. Η Λιθουανία σχεδιάζει να διενεργήσει ολοκληρωμένη αξιολόγηση των επιδόσεων ολόκληρης της δημόσιας ερευνητικής βάσης —πανεπιστήμια, κολέγια και ερευνητικά ιδρύματα. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή θα ξεκινήσει το 2028. Επιπλέον, μολονότι το ισχύον καθεστώς διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΙ) στη Λιθουανία επιτρέπει τη συνιδιοκτησία μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις δεν έχουν πάντα υπόψη τους αυτό το ευέλικτο καθεστώς, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για τη συνεργασία επιστημονικού και επιχειρηματικού τομέα.
- (27) Οι περιφερειακές ανισότητες στη Λιθουανία παραμένουν σημαντικές και διευρύνονται, καθώς ο πληθυσμός, τα υψηλότερα εισοδήματα και οι ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες συγκεντρώνονται στο Βίλνιους και σε ορισμένες από τις μεγαλύτερες πόλεις, ενώ άλλες κομητείες, ιδίως οι αγροτικές περιοχές, υστερούν. Μολονότι η νομική βάση για τη διαδημοτική συνεργασία έχει ενισχυθεί, η συνεργασία στην πράξη παραμένει περιορισμένη και κατακερματισμένη, καθώς υπονομεύεται από τις ανεπαρκώς ανεπτυγμένες ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους, την άνιση διοικητική ικανότητα και τον υψηλό δημοσιονομικό συγκεντρωτισμό. Μέχρι στιγμής, η εφαρμογή έχει βασιστεί σε μεγάλο βαθμό σε ad hoc συμφωνίες, μοντέλα ανάθεσης ή σύναψης συμβάσεων και ειδικές τομεακές ρυθμίσεις, αντί για ένα συστηματικό πλαίσιο για βιώσιμη κοινή παροχή υπηρεσιών μεταξύ περισσότερων δήμων. Η ισχυρότερη θεσμική στήριξη, σε συνδυασμό με επαρκή κίνητρα, θα συμβάλει στη συγκέντρωση των πόρων, στη βελτίωση της παροχής των δημόσιων υπηρεσιών και των υποδομών και στην προσέλκυση επενδύσεων σε περιφέρειες που υστερούν.

- (28) Η Λιθουανία έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη διεύρυνση της εγχώριας δυναμικότητας παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, η οποία αυξήθηκε κατά περισσότερο από 30 % σε σύγκριση με τα 2024, ανερχόμενη σε 6 121 MW το 2025, λόγω της ισχυρής ανάπτυξης της ηλιακής και της χερσαίας αιολικής ενέργειας. Η χώρα έχει επίσης διευρύνει την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Η Λιθουανία σημειώνει πρόοδο όσον αφορά τη μείωση της εξάρτησής της από εισαγόμενη ηλεκτρική ενέργεια, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τη διεύρυνση της ευελιξίας του συστήματος και τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην αγορά. Η κατάσταση αυτή εκθέτει τη χώρα σε εξωτερικές διακυμάνσεις των τιμών και ενισχύει την ανάγκη προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας για την αποτροπή δυνητικών κινδύνων εφοδιασμού. Η Λιθουανία έχει ενισχύσει το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειάς της, μεταξύ άλλων μέσω μεταρρυθμίσεων για τον εξορθολογισμό της αδειοδότησης, επενδύσεων σε υποδομές μεταφοράς και αποθήκευσης, καθώς και συγχρονισμού με την ηπειρωτική ευρωπαϊκή συγχρονισμένη περιοχή. Ωστόσο, οι περιορισμοί στη δυναμικότητα του δικτύου, στην ευελιξία του συστήματος και στις διασυννοριακές διασυνδέσεις εξακολουθούν να περιορίζουν την ενσωμάτωση της ανανεώσιμης ενέργειας και να συμβάλλουν στην αστάθεια των τιμών.
- (29) Η κατανάλωση ενέργειας των κατοικιών εξακολουθεί να αυξάνεται, καθώς η επέκταση του αποθέματος κατοικιών και το αυξανόμενο εμβαδόν δαπέδου των υφιστάμενων κτιρίων υπερτερούν της αύξησης της αποδοτικότητας από μέτρα ανακαίνισης. Η θέρμανση και η ψύξη αντιστοιχούν στο 79 % της κατανάλωσης ενέργειας των κατοικιών και εξακολουθούν να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στο φυσικό αέριο, παρά την αυξανόμενη διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που καταβλήθηκαν τα τελευταία έτη —για τη βελτίωση του συντονισμού και την προώθηση των ανακαινίσεων κτιρίων— η Λιθουανία κινδυνεύει να μην επιτύχει τον στόχο της (15 %) για μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας έως το 2030, γεγονός που, με τη σειρά του, εμποδίζει την πρόοδο όσον αφορά την αντιμετώπιση της ενεργειακής ασφάλειας και της ενεργειακής φτώχειας. Χρειάζονται περισσότερες και ταχύτερες ανακαινίσεις κτιρίων για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και του κόστους θέρμανσης και ψύξης. Η εφαρμογή μέτρων σε αυτό το πλαίσιο έρχεται αντιμέτωπη με διαρθρωτικές προκλήσεις, μεταξύ άλλων εμπόδια στην εφαρμογή, όπως οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν.

- (30) Η Λιθουανία αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά τη μετάβασή της προς μια κυκλική οικονομία και μια βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών. Η πρόοδος όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση έχει παραμείνει στάσιμη και η επεξεργασία παραμένει συγκεντρωμένη στα χαμηλότερα επίπεδα της ιεραρχίας των αποβλήτων. Η παραγωγικότητα των πόρων στη Λιθουανία είναι δύο φορές χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ και η τέταρτη χαμηλότερη στην ΕΕ, επηρεάζοντας την αποδοτική χρήση των πόρων και το κόστος παραγωγής των βιομηχανιών. Το ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών είναι τρεις φορές χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ και έχει παραμείνει στάσιμο στο ίδιο επίπεδο τα τελευταία 10 έτη. Η βιομηχανία δεν αποτελεί σημαντική πηγή εκπομπών στη Λιθουανία, αλλά η ένταση των εκπομπών της είναι σχεδόν διπλάσια από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, δεν υπάρχει εναρμονισμένη προσέγγιση για την προώθηση της απανθρακοποίησης της βιομηχανικής παραγωγής, των κυκλικών τεχνικών και των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, η οποία να συνδυάζει κίνητρα πολιτικής και μηχανισμούς χρηματοδότησης. Στο μεταξύ, η βιομηχανική μετάβαση θα μπορούσε να συνδυαστεί με τη στροφή προς μια πιο κυκλική οικονομία, ιδίως στις αξιακές αλυσίδες των συσκευασιών, των δομικών υλικών και της βιοοικονομίας. Οι αλυσίδες εφοδιασμού της Λιθουανίας εξαρτώνται περισσότερο από οικοσυστημικές υπηρεσίες απ' ό,τι ο μέσος όρος της ΕΕ, ενώ η ευπάθεια των υποδομών μεταφορών σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις για την προστασία του φυσικού κεφαλαίου και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι σημαντικές για την οικονομική ανταγωνιστικότητα.

- (31) Οι εκπομπές από τις μεταφορές στη Λιθουανία παραμένουν σταθερά υψηλές, με τις οδικές μεταφορές να αντιστοιχούν στο 44 % των εκπομπών από τους τομείς επιμερισμού των προσπαθειών για το 2024. Παρά τα αρχικά βήματα για την αύξηση της χρήσης βιώσιμων μεταφορών, τα επιβατικά ταξίδια χαρακτηρίζονται από ακραία εξάρτηση από το αυτοκίνητο, καθώς το 92,1 % των ταξιδιών το 2024 πραγματοποιήθηκαν με ιδιωτικά οχήματα. Η εξάρτηση αυτή συντηρείται λόγω ενός από τους παλαιότερους και πιο ρυπογόνους στόλους αυτοκινήτων στην ΕΕ, στον οποίο πάνω από το 27 % των οχημάτων είναι τουλάχιστον 20 ετών και το 63,4 % εξακολουθούν να κινούνται με ντίζελ. Η χρήση καθαρότερων εναλλακτικών επιλογών παραμένει αργή, καθώς το 2024 τα ηλεκτρικά οχήματα με μπαταρία που ταξινομήθηκαν για πρώτη φορά αντιστοιχούσαν μόλις στο 5,9 % της αγοράς, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ, που ήταν 13,6 %. Δημοσιονομικοί φραγμοί, όπως η απουσία ετήσιου φόρου ρύπανσης από αυτοκίνητα, εξακολουθούν να αποτελούν αντικίνητρα για την ανανέωση του στόλου, ενώ η έλλειψη εφαρμογής ηλεκτρονικών διοδίων για βαρέα οχήματα εμποδίζει τη χρήση πράσινων εναλλακτικών επιλογών για τις εμπορευματικές μεταφορές. Οι προσπάθειες για τη βελτίωση του συντονισμού και της ελκυστικότητας των δημόσιων συγκοινωνιών συνεχίζονται, αλλά δεν έχουν ακόμη οδηγήσει σε σημαντική αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης των μεταφορών. Η χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών παρεμποδίζεται από την ανεπαρκή διαδημοτική συνδεσιμότητα και τον κατακερματισμένο σχεδιασμό. Οι σιδηροδρομικές μεταφορές εξακολουθούν να διαθέτουν αναξιοποίητο δυναμικό για απανθρακοποίηση, ωστόσο ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος τους περιορίζεται από το χαμηλό ποσοστό εξηλεκτρισμού, που ανέρχεται σε 7,9 %, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, που είναι 56,9 %. Αν και έργα όπως ο εξηλεκτρισμός της γραμμής Kašiadorys-Klaipėda προχωρούν, στο διασυνοριακό έργο Rail Baltica σημειώνονται καθυστερήσεις και δεν αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν από το 2030.
- (32) Το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης της Λιθουανίας χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό αποτρεπτής και προληπτικής θνησιμότητας και το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Τα αποτελέσματα της χώρας στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης χαρακτηρίζονται επίσης από υψηλότερο ποσοστό θνησιμότητας ατόμων σε ηλικία εργασίας από τον μέσο όρο της ΕΕ, ενώ σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επιπλέον, το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης πλήττεται από την έλλειψη επαγγελματιών του τομέα της υγείας, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές, καθώς και από τη γήρανση του νοσηλευτικού προσωπικού που έχει επιπτώσεις στην παροχή υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η άνιση γεωγραφική κατανομή των ιατρών και η σχετικά χαμηλές αμοιβές των γενικών ιατρών περιορίζουν επίσης την πρόσβαση στην περίθαλψη. Επιπλέον, το σύστημα μακροχρόνιας φροντίδας αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, με χαμηλό αριθμό εργαζομένων στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας ανά 100 άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, ενώ το συνολικό και ολοκληρωμένο μοντέλο μακροχρόνιας φροντίδας εξακολουθεί να βρίσκεται σε στάδιο εφαρμογής.

- (33) Παρότι υλοποιούνται οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα, η Λιθουανία εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση της εισοδηματικής ανισότητας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, τομείς στους οποίους η πρόοδος μέχρι στιγμής παραμένει περιορισμένη. Το 2025 το ποσοστό των ατόμων που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε για δεύτερο συνεχόμενο έτος φτάνοντας το 26,3 %, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, θέτοντας σε σημαντικό κίνδυνο τον στόχο της Λιθουανίας για μείωση της φτώχειας έως το 2030. Η εισοδηματική ανισότητα παραμένει επίσης μία από τις υψηλότερες στην ΕΕ. Πλήττει ιδιαίτερες τις ευπαθείς ομάδες, ιδίως τα άτομα με αναπηρία, των οποίων ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού παραμένει ο υψηλότερος στην ΕΕ, τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Οι προκλήσεις αυτές καταδεικνύουν αδυναμίες όσον αφορά την κάλυψη, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας (συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων). Ο αντίκτυπος των κοινωνικών παροχών στη μείωση της φτώχειας παραμένει περιορισμένος, παρά μια μικρή ανάκαμψη το 2025. Η επάρκεια βασικών παροχών παραμένει χαμηλή, δεδομένου ότι οι μέσες παροχές ανεργίας, συντάξεις γήρατος και παροχές κοινωνικής πρόνοιας παραμένουν κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν κενά όσον αφορά την κάλυψη, ιδίως μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων. Οι πρόσφατες αλλαγές στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του δεύτερου πυλώνα, συμπεριλαμβανομένων του τερματισμού της αυτόματης εγγραφής και της επέκτασης των επιλογών απόσυρσης, ενδέχεται να αποδυναμώσουν περαιτέρω τη μελλοντική επάρκεια των συντάξεων. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές εδαφικές ανισότητες μεταξύ δήμων όσον αφορά την πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες. Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών παραμένει άνιση, ενώ η χρηματοδότησή τους εξαρτάται υπερβολικά από κονδύλια της ΕΕ και δεν ευθυγραμμίζεται επαρκώς με την τοπική ζήτηση. Οι αδυναμίες αυτές επιδεινώνονται από την έλλειψη συνολικών δεδομένων σε τοπικό επίπεδο, κεντρικής βάσης δεδομένων και αποτελεσματικού κεντρικού συστήματος παρακολούθησης για τις κοινωνικές υπηρεσίες, γεγονός που περιορίζει την εποπτεία, τον σχεδιασμό και τη διαχείριση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών σε ολόκληρη τη χώρα.

- (34) Στη Λιθουανία ο αριθμός αιτούντων κοινωνική στέγαση παραμένει πολύ μεγάλος και οι χρόνοι αναμονής είναι επίσης μεγάλοι. Το 2025, 10 750 οικογένειες βρίσκονταν σε λίστες αναμονής, ενώ ο μέσος χρόνος αναμονής για κοινωνική στέγαση ήταν 5,53 έτη το 2025. Μολονότι έχουν διατεθεί σημαντικά ποσά ενωσιακής χρηματοδότησης για τη βελτίωση της πρόσβασης στην κοινωνική στέγαση και της ποιότητάς της, οι προσπάθειες αυτές αναμένεται να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μόνο εν μέρει. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω της κατασκευής επιπλέον κατοικιών και της κατάλληλης κοινωνικής πολιτικής, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η κοινωνική στέγαση πληροί τα βασικά πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας και είναι προσβάσιμη σε ευάλωτες ομάδες.
- (35) Λαμβάνοντας υπόψη τον καίριο ρόλο του ανθρώπινου κεφαλαίου στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την επείγουσα αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων που σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο στους τομείς των δεξιοτήτων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και οι οποίες παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2026 που απευθύνονται στη Λιθουανία μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ένωση.
- (36) Το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα της Λιθουανίας βρίσκεται αντιμέτωπο με διαρκείς προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της εκπαιδευτικής ανισότητας και των σημαντικών ανισοτήτων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Στις αγροτικές περιοχές παρατηρείται χαμηλότερη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και χαμηλότερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Αν και πρωτοβουλίες χρηματοδοτούμενες από τον ΜΑΑ, όπως το Πρόγραμμα Σχολείων της Χιλιετίας, έχουν ενισχύσει τη συμπεριληπτικότητα και τα μαθησιακά αποτελέσματα σε ορισμένα σχολεία, πρόσφατες προσαρμογές πολιτικής για να επιτρέπονται μικρότερες τάξεις σε γυμνάσια αγροτικών περιοχών ενέχουν τον κίνδυνο υπονόμευσης της προόδου όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας, της ισότητας και της αποδοτικότητας του σχολικού δικτύου.

- (37) Στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού παρατηρούνται διαρκείς ελλείψεις, ιδίως σε αγροτικές περιοχές και στους κλάδους STEM. Δεδομένου ότι σχεδόν οι μισοί νέοι εκπαιδευτικοί προτίθενται να εγκαταλείψουν το επάγγελμα εντός πέντε ετών και ότι το εργατικό δυναμικό έχει το υψηλότερο ποσοστό γήρανσης των εκπαιδευτικών σε σχολεία κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ, το εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Για την κάλυψη αυτών των ελλείψεων, είναι απαραίτητο να ληφθούν στοχευμένα μέτρα για την προσέλκυση και τη διατήρηση εκπαιδευτικών.
- (38) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε βασικούς τομείς, όπως η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η δημόσια διοίκηση, οι μεταφορές και τα οικονομικά, υπογραμμίζουν τις αδυναμίες του ισχύοντος συστήματος κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) στη Λιθουανία εξακολουθεί να μην είναι επαρκώς ελκυστική, συμβάλλοντας άμεσα στις ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Αυτή η έλλειψη ελκυστικότητας των προγραμμάτων EEK επιδεινώνει τα κενά εργατικού δυναμικού που παρεμποδίζουν την οικονομική παραγωγικότητα και ανάπτυξη. Η ενίσχυση του επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία μέσω πρακτικών μέτρων, όπως τα προγράμματα EEK για παρακολούθηση εν ώρα εργασίας και κατάρτιση μέσω επισκέψεων εργοδοτών, θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά την ενημέρωση των σπουδαστών σχετικά με τις επαγγελματικές ευκαιρίες και να ενισχύσει την ελκυστικότητα της EEK. Πραγματοποιώντας σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η Λιθουανία έχει λάβει μέτρα για την αύξηση της συνάφειας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, αλλά βελτιωμένα αποτελέσματα όσον αφορά την ευθυγράμμιση με την αγορά εργασίας αναμένονται μόνο από το 2028. Η διαρκής ενίσχυση της συνάφειας με την αγορά εργασίας και της κάλυψης της εκπαίδευσης ενηλίκων, ιδίως για τους ανέργους, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης και άλλες ευπαθείς ομάδες, είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού.

- (39) Η συνεχιζόμενη ανεργία, συμπεριλαμβανομένης της μακροχρόνιας ανεργίας, υποδηλώνει αδυναμίες στη λειτουργία των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Στη Λιθουανία, η ζήτηση για ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας υπερβαίνει σταθερά τον πραγματικό αριθμό των συμμετεχόντων, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την κάλυψη από αυτές τις πολιτικές και, κατά συνέπεια, την ένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας. Αν και οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ενωσιακή χρηματοδότηση, η χρηματοδότηση αυτή εξαντλείται, γεγονός που, μαζί με την ανεπαρκή κατανομή του προϋπολογισμού και την αύξηση του κόστους πολιτικής, αποτελούν τους κύριους παράγοντες στους οποίους οφείλεται η χαμηλή κάλυψη από τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Το 2025 η συμμετοχή σε αυτές τις πολιτικές μειώθηκε σχεδόν στο ένα τρίτο των επιπέδων του 2024 και αναμένεται να παραμείνει σε αυτό το επίπεδο και το 2026. Η αύξηση της εθνικής χρηματοδότησης και η ανάπτυξη ενός βιώσιμου μοντέλου χρηματοδότησης θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κάλυψη από την ενεργητική πολιτική για την αγορά εργασίας και να συμβάλουν στη μείωση της ανεργίας. Η ταχεία γήρανση της κοινωνίας και η προβλεπόμενη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού καθιστούν αναγκαίες πρόσθετες προσπάθειες για την προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας των ατόμων με αναπηρία, των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης και άλλων ευπαθών ομάδων, πέραν των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης¹⁷.
- (40) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ 2026. Για τη Λιθουανία, η σύσταση 1 συμβάλλει στην εφαρμογή της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 2 συμβάλλει στην εφαρμογή της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 3 συμβάλλει στην εφαρμογή της πέμπτης, της έβδομης και της ενδέκατης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 4 συμβάλλει στην εφαρμογή της έβδομης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ και οι συστάσεις 5 και 6 συμβάλλουν στην εφαρμογή της πέμπτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ,

¹⁷ [SWD\(2026\)122 — Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework \(SCF\)](#) [Ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου σχετικά με την κοινωνική σύγκλιση σύμφωνα με το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης (SCF)], 2026.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λιθουανία να λάβει μέτρα το 2026 και το 2027 προκειμένου:

1. Να λάβει μέτρα για τον έλεγχο των καθαρών δαπανών ώστε να τηρούνται οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης που συνέστησε το Συμβούλιο στις 8 Ιουλίου 2025, δεδομένης της απόκλισης που καταγράφηκε έως το 2025 και της ουσιώδους απόκλισης που προβλέπεται για το 2026 από την Επιτροπή σε σχέση με το συνιστώμενο ανώτατο όριο καθαρών δαπανών, αξιοποιώντας παράλληλα την ευελιξία στο πλαίσιο της εθνικής ρήτρας διαφυγής που ενεργοποιήθηκε από το Συμβούλιο. Να ενισχύσει τις συνολικές δαπάνες και την ετοιμότητα στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του χρέους και την αποδοτικότητα των δαπανών, καθώς και προσαρμόζοντας σταδιακά τον προϋπολογισμό ώστε να διατηρηθεί διαρθρωτικά υψηλότερο επίπεδο αμυντικών δαπανών. Να διασφαλίσει ότι τυχόν μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας είναι προσωρινά, στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών ή στην αντιμετώπιση των αναγκών των ενεργοβόρων επιχειρήσεων, διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και ότι το δημοσιονομικό τους κόστος είναι συμβατό με τις δεσμεύσεις βάσει του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ. Να συνεχίσει να διευρύνει τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης ενισχύοντας τον ρόλο των φόρων που είναι λιγότερο επιζήμιοι για την ανάπτυξη, βελτιώνοντας τη φορολογική συμμόρφωση, εξορθολογίζοντας περαιτέρω και απλουστεύοντας τα ειδικά φορολογικά καθεστώτα, και συνεχίζοντας τη σταδιακή κατάργηση των μη στοχευμένων επιδοτήσεων για ορυκτά καύσιμα. Να παράσχει επαρκή χρηματοδότηση για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την κοινωνική προστασία και τις γενικές δημόσιες υπηρεσίες, και να βελτιώσει τα μοντέλα χρηματοδότησης των κοινωνικών υπηρεσιών και των ιδρυμάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
2. Να διασφαλίσει τη συνέχεια των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να διατηρήσει τον ρυθμό εφαρμογής των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής αξιοποιώντας, όπου ενδείκνυται, την ανακατανομή προς στρατηγικές προτεραιότητες και δυνατότητες ευελιξίας που συμφωνήθηκαν κατά την ενδιάμεση επανεξέταση του πλαισίου της πολιτικής συνοχής. Να αντιμετωπίσει τις μοναδικές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις και τις προκλήσεις στους τομείς της ασφάλειας και της πολιτικής ετοιμότητας που επηρεάζουν τις περιφέρειες στα εξωτερικά ανατολικά σύνορα της ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνεται και η ανάγκη για επενδύσεις σε υποδομές διπλής χρήσης.

3. Να βελτιώσει την πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων με την τόνωση του ανταγωνισμού στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, την ενίσχυση της ρευστότητας της κεφαλαιαγοράς και την ενθάρρυνση για μεγαλύτερη συμμετοχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Να διευκολύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις στην E&A, μεταξύ άλλων με την επανεξέταση υφιστάμενων φορολογικών κινήτρων. Να αναπτύξει κίνητρα για συνεργασία μεταξύ του επιχειρηματικού και του επιστημονικού τομέα, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ικανότητας της δημόσιας επιστημονικής βάσης να συμβάλλει στην επιχειρηματική καινοτομία. Να παράσχει κίνητρα για την εγγραφή σε τομείς STEM στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, ιδίως για τις γυναίκες. Να αντιμετωπίσει τις περιφερειακές ανισότητες με την ενίσχυση της θεσμικής στήριξης και την παροχή κινήτρων με σκοπό την προώθηση της διαδημοτικής συνεργασίας για την από κοινού παροχή δημόσιων υπηρεσιών και την προσέλκυση επενδύσεων στις περιφέρειες.
4. Να μειώσει περαιτέρω την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και την εισαγόμενη ενέργεια και να εξασφαλίσει επαρκή δυναμικότητα στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και επαρκή πρόσβαση σε αυτό, με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης ανανεώσιμης ενέργειας. Να επιταχύνει και να κλιμακώσει τις ανακαινίσεις κτιρίων, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των εμποδίων στην εφαρμογή, όπως οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Να προωθήσει τον καθαρό βιομηχανικό μετασχηματισμό και τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας των πόρων. Να επιταχύνει την απανθρακοποίηση των μεταφορών, ιδίως των οδικών και των σιδηροδρομικών μεταφορών, μεταξύ άλλων μέσω της ολοκλήρωσης του έργου Rail Baltica, και να βελτιώσει τον συντονισμό και την ελκυστικότητα των δημόσιων και βιώσιμων συγκοινωνιών ώστε να αυξηθεί η χρήση τους.
5. Να ενισχύσει την πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και στην προληπτική περίθαλψη και στην περίθαλψη σε επίπεδο κοινότητας και να αυξήσει τη διαθεσιμότητα επαγγελματιών του τομέα της υγείας και της μακροχρόνιας φροντίδας, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές. Να αντιμετωπίσει την εισοδηματική ανισότητα και τη φτώχεια αυξάνοντας την κάλυψη και την επάρκεια του συστήματος κοινωνικής προστασίας, αναπτύσσοντας περαιτέρω ένα κεντρικό σύστημα παρακολούθησης για τις κοινωνικές υπηρεσίες και διευρύνοντας την προσφορά ποιοτικής, οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης.

6. Να βελτιώσει την ποιότητα, την ισότητα και την αποδοτικότητα του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος, ιδίως με την αντιμετώπιση του χάσματος επιδόσεων μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών, αυξάνοντας παράλληλα την ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού για την αντιμετώπιση των ελλείψεων. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις δεξιοτήτων ενισχύοντας τη συνάφεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, αυξάνοντας την ελκυστικότητα της ΕΕΚ, βελτιώνοντας την εκπαίδευση ενηλίκων, μεταξύ άλλων για ευπαθείς ομάδες, και αυξάνοντας την κάλυψη από τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
